

Anna Przybylska

ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE W 1996 ROKU*

W 1996 roku zgłoszono 29 296 przypadków zachorowań rejestrowanych w Polsce w ramach „zatruc i zakażeń pokarmowych”. Liczba ta jest o 14,9% mniejsza od notowanej w 1995 roku i o 11,44% mniejsza od mediany za lata 1990-1994. Największą liczbę zachorowań zarejestrowano w województwie warszawskim (2037). Duże liczby zgłoszono też w województwach: katowickim (1 527), gdańskim (1 100), szczecińskim (1 030) i wrocławskim (1 023). Niewielkie liczby notowano w województwach: ostrołęckim (190), chełmskim (228) i ciechanowskim (292).

Zapadalność w kraju wyniosła 75,9 na 100 000 mieszkańców. Najwyższą zapadalność odnotowano w woj. przemyskim (135,5) i nieco niższą w woj. suwalskim i wrocławskim (125,8) oraz toruńskim (118,3) i łomżyńskim (115,4). Najniższą zapadalność rejestrowano w woj. katowickim (38,9). Niską zapadalność notowano również w województwach: częstochowskim (39,7), radomskim (43,5), ostrołęckim (46,5) i nowosądeckim (47,9).

Do wzrostu zapadalności w porównaniu z 1995 rokiem doszło w 13 województwach, przy czym największy wzrost nastąpił w województwie zielonogórskim (o 39,4%). Porównywalny wzrost miał również miejsce w województwach: krośnieńskim (o 33,6%), konińskim (o 25,0%), siedleckim (o 23,3%), toruńskim (o 22,3%) i łomżyńskim (o 21,5%) (tab. I).

Tabela I. Zatrucia i zakażenia pokarmowe w 1996 roku (bakteryjne, grzybami, chemiczne).
Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 wg województw.

Województwo	Mediana 90-94x		1995 rok		1996 rok	
	l. zach.	zapad.	l. zach.	zapad.	l. zach.	zapad.
1	2	3	4	5	6	7
OGÓLEM	33 054	86,7	34 436	89,2	29 296	75,9
1. Warszawskie	647	26,8	2 217	91,8	2 037	84,3
2. Białkopodlaskie	302	98,8	265	85,7	300	97,0
3. Białostockie	831	119,7	602	86,0	614	87,7
4. Bielskie	574	63,5	777	84,8	516	56,1
5. Bydgoskie	1 107	98,2	1 146	101,3	989	87,3
6. Chełmskie	134	54,1	323	129,3	228	91,3
7. Ciechanowskie	156	36,4	273	62,5	292	66,9
8. Częstochowskie	493	63,5	335	42,8	310	39,7

* - Dane liczbowe, zakres uwzględnianych czynników patogennych - zgodnie z obowiązującą w Polsce rejestracją. Opracowano na podstawie: - biuletynów rocznych PZH i MZiOS „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” (M. Czarkowski i inni); - opracowań ognisk udostępnionych przez MZiOS; - prac własnych (A. Przybylska, techn. progr. E. Jaworski).

1	2	3	4	5	6	7
9. Elbląskie	402	83,4	353	71,9	343	69,7
10. Gdańskie	1 106	76,8	1 191	82,0	1 100	75,5
11. Gorzowskie	587	117,1	521	102,2	467	91,3
12. Jeleniogórskie	667	127,5	436	83,2	387	73,8
13. Kaliskie	275	38,8	655	90,8	627	86,8
14. Katowickie	1 685	42,3	1 715	43,6	1 527	38,9
15. Kieleckie	897	79,6	960	84,5	774	68,2
16. Konińskie	381	80,8	356	74,3	446	92,9
17. Koszalińskie	770	148,5	872	167,4	368	70,4
18. Krakowskie	598	48,5	898	72,4	783	63,0
19. Krośnieńskie	400	79,6	336	66,4	450	88,7
20. Legnickie	173	33,5	778	148,7	545	103,9
21. Leszczyńskie	318	82,4	397	100,1	409	102,9
22. Lubelskie	1 099	107,2	1 256	122,4	824	80,2
23. Łomżyńskie	408	115,5	336	95,0	408	115,4
24. M. łódzkie	991	87,1	891	79,1	571	51,3
25. Nowosądeckie	171	24,2	423	57,9	352	47,9
26. Olsztyńskie	606	80,2	1 367	177,4	808	104,5
27. Opolskie	914	89,0	821	80,0	587	57,3
28. Ostrołęckie	169	42,7	239	58,6	190	46,5
29. Piłskie	320	66,4	516	104,7	305	61,7
30. Piotrkowskie	590	91,5	695	107,9	643	99,9
31. Płockie	523	100,3	470	90,1	448	85,9
32. Poznańskie	1 289	95,6	1 260	93,2	972	71,7
33. Przemyskie	529	128,1	538	129,9	554	135,5
34. Radomskie	214	28,4	295	38,7	332	43,5
35. Rzeszowskie	378	51,7	701	94,1	570	76,3
36. Siedleckie	542	82,8	547	82,7	675	102,0
37. Sieradzkie	436	106,8	361	87,6	374	90,6
38. Skierniewickie	502	119,9	477	112,6	361	85,2
39. Słupskie	690	165,1	545	128,1	398	93,3
40. Suwalskie	266	56,3	826	170,2	612	125,8
41. Szczecińskie	1 172	119,9	1 159	117,1	1 030	103,9
42. Tarnobrzeskie	1 267	211,0	893	146,6	676	111,0
43. Tarnowskie	674	99,6	382	55,2	353	50,8
44. Toruńskie	442	66,4	648	96,7	795	118,3
45. Wałbrzyskie	275	37,1	509	68,8	375	50,8
46. Włocławskie	383	88,9	553	127,2	547	125,8
47. Wrocławskie	1 501	132,7	1 122	98,7	1 023	89,9
48. Zamojskie	508	103,5	833	168,8	488	99,2
49. Zielonogórskie	306	46,5	367	54,5	513	76,0

* - Tabele I-III opracowano na podstawie biuletynów rocznych PZH i MZiOS;

x - W 1994 roku - zmiana w sposobie rejestracji salmoneloz odzwierzęcych.

Zapadalność w miastach (77,3 na 100 000) była o 5,2% większa od zapadalności na wsi (73,5). Najwyższą zapadalność notuje się wśród dzieci z terenów miejskich (561,7 - 722,5 na 100 000) (tab. II A.). W 2-4 roku życia zapadalność obniża się do

170-340 na 100 000, w grupie wieku 5-9 lat do około 100 na 100 000, aby w następnych grupach wiekowych wahać się między 42 a 70 na 100 000 (tab. II A i B). Ogólna zapadalność mężczyzn była zbliżona do zapadalności kobiet (odpowiednio 75,8 i 75,9 na 100 000).

Tabela II (A i B). Zatrucia i zakażenia pokarmowe w Polsce w 1996 roku (bakteryjne, grzybami i chemiczne).

Liczba zachorowań, zapadalność i podział procentowy, z uwzględnieniem wieku.

A. W miastach i na wsi

Wiek (w latach)	Miasta			Wieś			Ogółem		
	L. z.	%	Zap.	L. z.	%	Zap.	L. z.	%	Zap.
0-4	5 592	30,3	435,2	2 887	26,7	264,7	8 479	28,9	357,1
0	1 291	7,0	561,7	914	8,4	462,4	2 285	7,5	515,8
1	1 761	9,5	722,5	833	7,7	403,8	2 596	8,9	576,2
2	1 122	6,1	431,9	505	4,7	229,6	1 627	5,6	339,1
3	800	4,3	298,4	362	3,3	159,1	1 162	4,0	234,4
4	618	3,3	218,1	271	2,5	114,0	889	3,0	170,6
5-9	1 781	9,6	110,2	1 156	10,7	95,0	2 937	10,0	103,7
10-19	2 699	14,6	66,0	1 883	17,4	75,2	4 582	15,6	69,5
20-29	1 996	10,8	60,4	1 202	11,1	57,2	3 198	10,9	59,2
30-39	1 787	9,7	49,8	1 050	9,7	50,0	2 837	9,7	49,9
40-49	1 987	10,8	48,3	997	9,2	52,6	2 984	10,2	49,7
50-59	1 074	5,8	46,2	609	5,6	49,7	1 683	5,7	47,4
60 i >	1 552	8,4	43,4	1 043	9,6	40,3	2 595	8,9	42,1
Razem	18 469	100,0	77,3	10 827	100,0	73,5	29 296	100,0	75,9

B. Mężczyźni i kobiety

Wiek (w latach)	Mężczyźni			Kobiety			Ogółem		
	L. z.	%	Zap.	L. z.	%	Zap.	L. z.	%	Zap.
0-4	4 539	31,9	372,8	3 940	26,2	340,5	8 479	28,9	357,1
0	1 220	8,6	554,3	985	6,5	474,8	2 205	7,5	515,8
1	1 373	9,6	594,8	1 223	8,1	556,6	2 596	8,9	576,2
2	859	6,0	349,7	768	5,1	328,0	1 627	5,6	339,1
3	622	4,4	244,9	540	3,6	223,4	1 162	4,0	234,4
4	465	3,3	174,1	424	2,8	166,9	889	3,0	170,6
5-9	1 615	11,3	111,1	1 322	8,8	95,8	2 937	10,0	103,7
10-19	2 280	16,0	67,7	2 302	15,3	71,3	4 582	15,6	69,5
20-29	1 474	10,4	53,5	1 725	11,5	65,1	3 199	10,9	59,2
30-39	1 283	9,0	44,7	1 554	10,3	55,1	2 837	9,7	49,9
40-49	1 357	9,5	45,6	1 627	10,8	53,7	2 984	10,2	49,7
50-59	732	5,1	43,5	951	6,3	50,9	1 683	5,7	47,4
60 i >	960	6,7	39,0	1 635	10,9	44,2	2 595	8,9	42,1
Razem	14 240	100,0	75,8	15 056	100,0	75,9	29 296	100,0	75,9

Wśród rejestrowanych czynników patogennych wzrósł udział odzwierzęcych pałeczek *Salmonella* (mediana za lata 1990–1994 wyniosła 86,9%, udział ten w 1995 roku wyniósł 87,2, a w 1996 roku 88,9%) (tab. III).

Na sezonowy rozkład zachorowań rejestrowanych w poszczególnych kwartałach roku największy wpływ miały zachorowania spowodowane przez odzwierzęce pałeczki *Salmonella*. Najwięcej zatruc i zakażeń pokarmowych (68,4%) i zachorowań wywołanych przez pałeczki *Salmonella* (69,5%) przypadło na II i III kwartał 1996 roku. Zachorowania spowodowane przez gronkowce w największej liczbie rejestrowano w III kwartale (75,1%). Zatrucia toksyną botulinową (42,1%) oraz zachorowania wywołane przez inne i nieokreślone czynniki (37,3%) rejestrowano w największej liczbie również w III kwartale. Zatrucia grzybami notowano głównie w III (44,8%) i IV kwartale (46,7%). Zatrucia toksycznymi substancjami chemicznymi rejestrowano równomiernie w poszczególnych kwartałach roku, z niewielką przewagą liczb zachorowań w II, III i IV kwartale (od 22,8% w I do 26,5% w III kwartale).

W 1996 roku hospitalizowano 51,7% ogółu osób zarejestrowanych w ramach „zatruc i zakażeń pokarmowych”. W największej liczbie (99,1%) hospitalizowano przypadki zatruc toksyną botulinową. Osoby zatrute grzybami hospitalizowano w 83,5%, a substancjami chemicznymi – w 60,5%. Przypadki salmoneloz o objawach żołądkowo-jelitowych hospitalizowano w 52,1%, a zachorowania spowodowane przez gronkowce – w 28,2%.

W 1996 roku zarejestrowano 24 zgony z powodu „zatruc pokarmowych” i „zakażeń jelitowych innych i nieokreślonych”. W grupie tej zarejestrowano 8 zgonów dzieci w wieku od 0 do 4 lat, przy czym 7 w pierwszym roku życia (6 chłopców).

W dokumentacji udostępnionej przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej znajdowały się nadesłane z terenu kraju opracowania 382 ognisk zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych. W ogniskach tych zachorowały 6 784 osoby. Uwzględniono etiologię zgodną z zasadami rejestracji obowiązującymi w Polsce. Wśród czynników patogennych dominowały odzwierzęce pałeczki *Salmonella* (90,8 ognisk i 88,4% zachorowań w ogniskach), a dominacja ta wzrosła w porównaniu z danymi z 1995 r. o 4,2% (tab. IV).

Wśród odzwierzęcych typów pałeczek *Salmonella* najczęściej powodowała zachorowania *S. enteritidis* (96,5% ognisk i 95,6% zachorowań w ogniskach spowodowanych przez serotypy odzwierzęce). W porównaniu z 1995 r. wzrósł udział *S. typhimurium* (1,0% zachorowań w 1995 roku i 3,0% w 1996 roku) (tab. V).

Potrawy z surowców pochodzenia zwierzęcego były nośnikami zatruc i zakażeń pokarmowych w 93,4% zachorowań. Pozostałe – to zachorowania po spożyciu wędzonych grzybów (*Cl. botulinum*) oraz te, w odniesieniu do których nie udało się ustalić rodzaju żywności – nośnika zatruc i zakażeń pokarmowych. Największa liczba zachorowań wystąpiła po spożyciu potraw z jaj (46,5% ogółu zachorowań; 52,6% zachorowań spowodowanych przez pałeczki *Salmonella*, a następną co do liczebności była grupa zachorowań, w której nośnikami były potrawy przygotowane z różnych (3 i >) surowców pochodzenia zwierzęcego (19,6% ogółu zachorowań; 20,1% spowodowanych przez odzwierzęce pałeczki *Salmonella*). Potrawy z mięsa i jaj przyczyniły się do wystąpienia 13,3% ogółu zachorowań i 13,8% salmoneloz odzwierzęcych. Udział pozostałych grup potraw był mniej znaczący (tab. VI).

Tabela III. Zatrucia i zakażenia pokarmowe w Polsce w latach 1990-1996 (bakteryjne, grzybami, chemiczne).

Lata	Mediana 1990-1994*			1995 rok			1996 rok		
	l. zachor.	%	zapadal.	l. zachor.	%	zapadal.	l. zachor.	%	zapadal.
Czynniki etiologiczne									
<i>Salmonella</i> – typy odzwierzęce	28 352	86,9	74,4	30 029	87,2	77,8	26 052	88,9	67,5
Gronkowce	374	1,6	0,97	760	2,2	1,97	213	0,7	0,55
<i>Clostridium botulinum</i>	165	0,6	0,43	118	0,3	0,31	107	0,4	0,28
Inne bakterie i czynniki nieokreślone	2 483	9,1	6,46	2 990	8,7	7,75	2 497	8,5	6,47
Grzyby trujące	503	1,7	1,31	354	1,0	0,92	212	0,7	0,55
Substancje chemiczne	91	0,3	0,24	185	0,5	0,48	215	0,7	0,56
OGÓŁEM	33 054	100,0	86,7	34 036	100,0	89,2	29 296	100,0	75,9

* – W 1994 roku – zmiana sposobu rejestracji salmoneloz odzwierzęcych.

Tabela IV. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych* w latach 1995-1996.

Liczba i procent ognisk i zachorowań w ogniskach wg czynników etiologicznych.

Lata	1995 rok				1996 rok			
	Ogniska		Zachorowania		Ogniska		Zachorowania	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Czynniki etiologiczne uwzględnione w krajowej rejestracji**								
<i>Salmonella</i> – typy odzwierzęce	365	85,5	6 798	84,2	347	90,8	5 996	88,4
<i>Clostridium botulinum</i>	4	0,9	18	0,2	1	0,3	7	0,1
<i>E. coli</i> , bakterie z grupy coli	7	1,6	110	1,4	5	1,3	185	2,7
<i>Staphylococcus aureus</i>	16	3,7	554	6,9	12	3,1	219	3,2
Inne bakterie	1	0,2	11	0,1	–	–	–	–
Grzyby	6	1,4	28	0,3	–	–	–	–
Nie ustalono	28	6,6	556	6,9	17	4,5	377	5,6
OGÓŁEM	427	100,0	8 075	100,0	382	100,0	6 784	100,0

* – W Polsce – 4 i więcej chorych osób w ognisku.

** – W 1995 i 1996 roku nie zgłoszono ognisk zatruc pokarmowych chemicznymi substancjami toksycznymi.

Tabela V. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych w latach 1995-1996.

Odzwierżące typy pałeczek *Salmonella* jako czynnik etiologiczny.

Liczba i procent ognisk i zachorowań w ogniskach, z uwzględnieniem serotypów.

Lata	1995 rok				1996 rok			
	Ogniska		Zachorowania		Ogniska		Zachorowania	
	L.	%	L.	%	L.	%	L.	%
Typy odzwierżących pałeczek <i>Salmonella</i> :								
<i>S. choleraesuis</i>	-	-	-	-	1	0,3	9	0,15
<i>S. enteritidis</i>	354	97,0	6 542	96,2	335	96,5	5 753	95,6
<i>S. hadar</i>	2	0,5	130	1,9	-	-	-	-
<i>S. newport</i>	-	-	-	-	2	0,3	5	0,1
<i>S. typhimurium</i>	5	1,4	66	1,0	8	2,3	182	3,0
<i>S. virchow</i>	-	-	-	-	2	0,6	47	0,8
<i>S. arizona</i> + <i>S. enteritidis</i>	1	0,3	10	0,2	-	-	-	-
<i>S. enteritidis</i> + <i>S. s. paul</i>	1	0,3	19	0,3	-	-	-	-
<i>S. manhattan</i> + <i>S. typhimurium</i>	1	0,3	15	0,2	-	-	-	-
<i>S. enteritidis</i> + <i>S. bovismor-</i> <i>bificans</i> + <i>S. newport</i>	1	0,3	16	0,2	-	-	-	-
<i>Salmonella</i> - ogółem	365	100,0	6 798	100,0	347	100,0	5 996	100,0

Analiza liczby ognisk w zależności od miejsca produkcji/nabycia gotowych potraw wykazuje wzrost udziału mieszkań prywatnych (w 61,1% ognisk w 1995 roku i w 65,4% w 1996 roku) w porównaniu z grupami zorganizowanymi. Wśród miejsc spożycia żywności będącej nośnikiem zatruc i zakażeń pokarmowych mieszkania prywatne zajmują również poczesne miejsce (59,0% w 1995 r. i 62,3% w 1996 r.). Ustalenie, które miejsca według kryteriów epidemiologicznych w największym stopniu przyczyniły się do zakażenia/zanieczyszczenia żywności (a więc głównie miejsca pochodzenia podejrzanych surowców pochodzenia zwierzęcego) jest utrudnione. Odpowiednie dane zamieszczono tylko w 51,1% opracowań ognisk. W pozostałych 48,9% brak informacji pozwalających na ustalenie udziału pierwotnie zakażonych surowców pochodzenia zwierzęcego w procesie epizotyczno-epidemicznym zatruc i zakażeń pokarmowych. Według dostępnych danych surowce pochodzące z prywatnych gospodarstw hodowlanych miały udział jako nośniki zatruc i zakażeń pokarmowych w 25,9% ogółu ognisk i 27,7% ognisk wywołanych przez odzwierżące pałeczki *Salmonella*. Surowce z różnych miejsc pochodzenia (2 i >) przyczyniły się do wystąpienia 10,5% ogółu ognisk i 10,1% ognisk salmoneloz. Trudności w ustaleniu miejsc pochodzenia surowców wystąpiły w 9,9% ogółu ognisk ze względu na niepewne miejsce zakupu (np. targowisko) (tab. VII).

W 1996 roku 36,9% zachorowań w ogniskach wystąpiło zarówno na terenie miast, jak i wsi (ogniska rozsiane), 36,7% wystąpiło w miastach, a 26,4% na wsi. Spośród chorych w ogniskach hospitalizowano 31% osób, przy czym 36,8% dzieci w wieku do 14 lat. Osoby chore stanowiły 37,1% ogółu narażonych. Spośród chorych zmarły w ogniskach 2 osoby: 1 dziecko do 14 roku życia oraz 1 osoba dorosła (kobieta w wieku 97 lat).

Tabela VI. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych – 1996 rok*. Żywność i woda jako nośniki czynników etiologicznych.
Liczba i procent zachorowań w ogniskach**.

Woda, żywność		Woda	Potrawy									Nie ustalono	Ogółem
Czynniki etiologiczne:	Zachorowania:		z mleka i prod.	z mleka i jaj	z jaj	z mięsa i jaj	z mięsa	z drobiu i jaj	z drobiu	różne (z 3 i > surow.)	inne		
<i>Salmonella</i> – serotypy odzwierzęce	L.	–	33	104	3 155	828	120	139	119	1 204	82	212	5996
	%	–	0,55	1,7	52,6	13,8	2,0	2,3	2,0	20,1	1,4	3,5	100,0
Gronkowce	L.	–	49	–	–	64	–	–	4	102	–	–	219
	%	–	22,4	–	–	29,2	–	–	1,8	46,6	–	–	100,0
<i>Clostridium botulinum</i>	L.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	7	–	7
	%	–	–	–	–	–	–	–	–	–	100,0	–	100,0
<i>Escherichia coli</i>	L.	77	14	–	–	–	68	–	–	26	–	–	185
	%	41,7	7,6	–	–	–	36,8	–	–	14,1	–	–	100,0
Nie ustalono	L.	27	–	16	–	11	–	–	–	–	91	232	377
	%	7,2	–	4,2	–	2,9	–	–	–	–	24,1	61,5	100,0
OGÓŁEM	L.	104	96	120	3 155	903	188	139	123	1 332	180	444	6 784
	%	1,5	1,4	1,8	46,5	13,3	2,8	2,0	1,8	19,6	2,7	6,5	100,0

* – Uwzględniono czynniki etiologiczne rejestrowane w Polsce w ramach „zatruc i zakażeń pokarmowych”.

** – W dokumentacji udostępnionej przez MZIOS brak opracowań ognisk wywołanych przez toksyny grzybów i substancje chemiczne.

Tabela VII. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych – 1996 rok*.

Miejsce zakażenia/zanieczyszczenia żywności i wody – liczba i procent ognisk według czynników etiologicznych.

Czynniki etiologiczne:	Ogniska:	Woda – studnia, rzeka, wodociąg	Miejsce zakażenia/zanieczyszczenia żywności						Nie ustalono	Ogółem
			Prywatne gospod. hodowl.!	Uspołecz. gospod. hodowl.	Mieszka- nie prywatne	Inne	Różne (2 i >)	Trudne do usta- lenia		
<i>Salmonella</i> – serotypy odzwierzęce	L.	–	96	7	–	5	35	37	167	347
	%	–	27,7	2,0	–	1,4	10,1	10,7	48,1	100,0
Gronkowce	L.	–	2	–	–	2	3	1	4	12
	%	–	16,7	–	–	16,7	25,0	8,3	33,3	100,0
<i>Clostridium botulinum</i>	L.	–	–	–	1	–	–	–	–	1
	%	–	–	–	100,0	–	–	–	–	100,0
<i>Escherichia coli</i>	L.	2	–	–	–	–	1	–	2	5
	%	40,0	–	–	–	–	20,0	–	40,0	100,0
Nie ustalono	L.	1	1	–	–	–	1	–	14	17
	%	5,9	5,9	–	–	–	5,9	–	82,4	100,0
Ogółem	L.	3	99	7	1	7	40	39	187	382
	%	0,8	25,9	1,8	0,3	1,8	10,5	9,9	48,9	100,0

* – Uwzględniono czynniki etiologiczne rejestrowane w Polsce w ramach „zatruc i zakażeń pokarmowych”.

Tabela VIII. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych – 1996 rok*. Epidemie liczące powyżej 80 zachorowań, zgłoszone z terenu kraju. Liczba zachorowań (w tym dzieci) oraz ogólna charakterystyka epidemii.

Lp.	Województwo, czas trwania epidemii, miejsce produkcji potraw	Liczba zachorow. (w tym dzieci), etiologia	Żywność – nośnik czynnika etiologicznego		Wynik badania laboratoryjnego podejrzanej żywności
			Potrawy gotowe	Surowce / półprodukty	
1	Gdańskie 28.02–4.03 Kuchnia szpitalna (Dochodzenie 29.02.96 r.)	141 (0) <i>Salmonella enteritidis</i>	Według wywiadu podejrzane różne potrawy z różnych surowców pochodzenia zwierzęcego	Podejrzane: jaja, kurczak, mięso (gatunek?) – nie badano	Potr. spoż. 27.02.96 r. + <i>S. enteritidis</i> (wędlina, pasta z jaj, drób)
2	Suwalskie 11–13.08 kolonie letnie (Dochodzenie 13.08.96 r.)	84 (53) <i>S. enteritidis</i>	Brak pełnego wywiadu. Wg SSE podejrzana pasta jajeczna z majonezem	Podejrzane jaja z targowicy – nie badano	Z próby pasty jajecznej spoż. 11.08 + <i>S. enteritidis</i>
3	Warszawskie 21–24.08. stołówka pracown. (Dochodzenie 23.08.96 r.)	82 (0) Nie ustalono	Wywiad bez dat spożycia potraw. Podejrzane potrawy z 20–23.08.96 r.	Podejrzane m.in. mięso wołowe – nie badano	Próby potraw z 22.08.96 + gronkowiec koagulazododatnie
4	Konińskie 2–4.10 kuchnia przedszkolna (Dochodzenie 3.10.96 r.)	81 (70) <i>S. enteritidis</i>	Nie wykryto podejrzanej potrawy	Jajka (–), mięsa surowego mielonego (gat?) nie badano	Próby potraw z 1.10.96 r. – wynik badania ujemny

* – Uwzględniono czynniki etiologiczne rejestrowane w Polsce w ramach „zatruc i zakażeń pokarmowych”.

Analiza liczb zachorowań w ogniskach według czynnika etiologicznego i występujących objawów wskazuje na częste występowanie biegunki (u 84,7% chorych) w grupie salmoneloz odzwierzęcych, w których często występują ponadto gorączka (u 75,8%) oraz bóle brzucha (u 65,8%). Zachorowania o etiologii gronkowcowej charakteryzowały wymioty (u 81,3%) i bóle brzucha (u 73,5%). W zatruciach toksyną botulinową u 100% chorych notowano objawy specyficzne (np. zaburzenia widzenia), a wymioty wystąpiły u 71,5% osób. Zachorowaniom wywołanym przez *Escherichia coli* towarzyszyły najczęściej bóle brzucha (u 56,8%), biegunka (u 54,1%) i wymioty (u 51,9%). Zachorowania w których nie ustalono czynnika etiologicznego, charakteryzowały takie objawy jak biegunka (u 63,9%) i bóle brzucha (u 62,9%). U ogółu chorych w ogniskach najczęściej występowała biegunka (u 81,0%), gorączka (u 69,4%) i bóle brzucha (u 65,6%).

Według dostępnej dokumentacji ustalono, że w 1996 roku wystąpiło w Polsce 18 epidemii powyżej 50 zachorowań, w czym 4 epidemie o liczbie zachorowań przekraczającej 80 osób (tab. VIII).

W 1996 roku nastąpiło dalsze pogorszenie jakości opracowań ognisk dokonywanych w terenie. Ma to szczególne znaczenie dla zapobiegania nowym zachorowaniom. Rola surowców pochodzenia zwierzęcego (jaja, mięso, mleko itp.) w powodowaniu zachorowań u ludzi jest w dalszym ciągu niedoceniana.